

Vergaderjaar 1993–1994

23 256

Wijziging van de Wet milieubeheer (verwijderingsbijdragen)

Nr. 4 HERDRUK²

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 12 oktober 1993

De vaste Commissie voor het Milieubeheer¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, brengt als volgt verslag uit van haar voorlopige bevindingen.

1. Inleiding

De leden van de CDA-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het voorstel van wet houdende wijziging van de Wet milieubeheer (verwijderingsbijdragen). Het verheugde de leden van deze fractie, dat de regering door de onderhavige regelgeving de door de betreffende branches en bedrijven zelf opgezette en nog op te zetten verwijderingsstructuur kracht bijzet. Algemeen verbindend verklaring van een door de betrokkenen vastgestelde verwijderingsbijdrage is een belangrijk instrument om concurrentievervalsing in de betreffende sectoren tegen te gaan en de fraudebestendigheid te vergroten.

Aangezien er al verwijderingssystemen gereed liggen bij bepaalde bedrijfstakken – denk hierbij aan de autobranche – is snelle invoering van onderhavige regelgeving gewenst. Aan welke ingangsdatum denkt de regering? De leden van de CDA-fractie vroegen voorts wat de stand van zaken is van verwijderingsstructuren met betrekking tot andere producten.

De leden van de PvdA hadden met belangstelling kennis genomen van het voorliggende wetsvoorstel. Reeds bij de behandeling van de Afvalstoffenwet hadden zij duidelijk gemaakt voorstander te zijn van de mogelijkheid die het wetsvoorstel biedt om overeenkomsten over een verwijderingsbijdrage algemeen verbindend te verklaren. Zij zetten echter vraagtekens bij het karakter van het wetsvoorstel, dat slechts beoogt ondersteunende regelgeving te geven. Zij vroegen of overwogen is, de mogelijkheid te openen dat de regering het initiatief neemt voor een algemeen geldende verwijderingsbijdrage, zoals ook de mogelijkheid voor het opleggen van statiegeld bestaat. Zij lazen, dat de regering er vanuit gaat, dat bij het niet tijdig opzetten van een verwijderingsstructuur door de betrokken ondernemingen, hij via de instrumenten van de Wet milieubeheer toch kan ingrijpen. De regering wijst op de terugname- en

¹ Samenstelling:

Leden: Lansink (CDA), Van Noord (CDA), Tommel (D66), Te Veldhuis (VVD), Willems (GroenLinks), Janmaat (Centrumdemocraten), Tegelaar-Boonacker (CDA), J. T. van den Berg (SGP), Swildens-Rozendaal (PvdA), Verspaget (PvdA), Roosen-van Pelt (CDA), Esselink (CDA), ondervoorzitter, Boers-Wijnberg (CDA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), voorzitter, Feenstra (PvdA), Van der Vaart (PvdA), Mulder-van Dam (CDA), Ruigrok-Verreijt (PvdA), Schimmel (D66), M. D. T. M. de Jong (CDA), Akkerman (PvdA), Van Heemst (PvdA), Verbugt (VVD) en Van Hoof (VVD).

Plv.leden: Van der Linden (CDA), Van Houwelingen (CDA), Blauw (VVD), Eisma (D66), Kamp (VVD), Rosenmøller (GroenLinks), Van Ojik (GroenLinks), Laning-Boersema (CDA), E. van Middelkoop (GPV), Leerling (RPF), Huys (PvdA), Nijland (CDA), Koffeman (CDA), Van der Ploeg-Posthumus (CDA), Melkert (PvdA), De Pree (PvdA), Niessen (PvdA), Hillen (CDA), Van Gijzel (PvdA), Ter Veer (D66), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Witteveen-Hevinga (PvdA), Casticum (PvdA) en Dees (VVD).

² Eerder was de inbreng van de GPV-fractie niet opgenomen.

herverwerkingsplicht. Deze leden vroegen hoe in de ogen van de regering dan de verwijderingsstructuur voor de hele bedrijfstak wel van de grond zal komen. Zijn de vermelde instrumenten daartoe voldoende? Deze leden bepleitten om bij enige twijfel hierover de mogelijkheid toe te voegen dat de regering, ook zonder verzoek, een verwijderingsbijdrage kan vaststellen. Volgens deze leden is dan ook een fonds noodzakelijk.

De leden van de VVD-fractie hadden met de nodige verwondering kennis genomen van het onderhavige wetsontwerp. Zij vroegen de regering welke organisaties van ondernemingen gevraagd hebben om de voorliggende ondersteunende regelgeving. Tevens merkten zij op dat in het wetsontwerp geen aanwijzingen zijn opgenomen ten aanzien van de berekening van de verwijderingsbijdrage. Zij stelden vast dat de berekeningswijze van de hoogte van de verwijderingsbijdrage, in het licht van concurrentievervalsing en mededinging, van groot belang is en vroegen de regering dan ook hoe de hoogte hiervan berekend moet worden. Tevens vroegen zij in welke gevallen en onder welke voorwaarden de overheid invloed uitoefent op de hoogte van de bijdrage nu in de memorie van toelichting staat dat de hoogte «in eerste instantie» de verantwoordelijkheid van de betrokken ondernemingen of organisaties van ondernemingen is.

Het lid van de fractie van de RPF had met belangstelling kennisgenomen van het onderhavige wetsvoorstel. Het totstandkomen van een collectieve afvalinzamelings- en -verwijderingsstructuur kan bij tal van produkten of stoffen van belang worden geacht. Een wettelijke ondersteuning van een overeenkomst die daartoe in een bepaalde branche wordt gesloten kan noodzakelijk zijn om tot een gesloten structuur te komen in situaties waarin onwillige brancheleden een dergelijke overeenkomst dreigen te frustreren.

Het onderhavige wetsvoorstel gaf dit lid wel aanleiding tot enkele vragen. Gesteld wordt dat de totstandkoming van het wetsvoorstel in eerste instantie het gevolg is van een verzoek daartoe van verschillende ondernemingsorganisaties. Welke organisaties hebben tot dusverre een desbetreffend verzoek gedaan dan wel anderszins van hun belangstelling voor een algemeen verbindendverklaring van een overeenkomst inzake een verwijderingsstructuur laten blijken? Moet overigens uit de memorie van toelichting worden begrepen dat een door het bedrijfsleven zelf op te zetten verwijderingsstructuur per definitie de voorkeur geniet boven andere instrumenten die op grond van de Wet milieubeheer mogelijk zijn, zoals terugname- en herverwerkingsplicht?

De leden van de fractie van D66 namen met interesse kennis van de voorgestelde wijziging van de Wet milieubeheer, waarin de mogelijkheid wordt gecreëerd om een verwijderingsbijdrage-overeenkomst algemeen verbindend te verklaren voor de betrokken ondernemingen, wanneer een belangrijke meerderheid van de betrokken ondernemingen hierom verzoekt. Verschillende organisaties van ondernemingen hebben gevraagd om deze ondersteunende regelgeving ten aanzien van de financiering van een door het bedrijfsleven op te zetten verwijderingsstructuur. Dergelijke particuliere initiatieven hebben daardoor meer kans van slagen. Deze leden ondersteunden dergelijke regelgeving, waarbij zij nog wel wilden benadrukken dat hierdoor de mogelijkheid om van overheidswege een verwijderingsstructuur op te leggen op geen enkele wijze doorkruist mag worden, wanneer de betrokken ondernemingen er om wat voor reden dan ook niet in slagen op tijd een adequate verwijderingsstructuur van de grond te krijgen. De Wet milieubeheer bevat hiervoor instrumenten.

Zij wilden weten wanneer verwijderingsstructuren wettelijk verplicht

zijn en hoe zorg wordt gedragen voor de handhaving hiervan. Tevens wilden zij weten op welke wijze toezicht wordt gehouden op de werking van de vrijwillig gekozen verwijderingsstructuur.

De leden van de GPV-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het onderhavige voorstel. Zij onderschreven de uitgangspunten van de voorgestelde wijziging van de Wet milieubeheer. Plannen ter preventie en/of hergebruik van afvalstoffen vormen een belangrijk onderdeel in het brede scala van milieumaatregelen. De leden van de fractie vonden dat de inzameling en verdere verwijdering van afvalstoffen, voor zover mogelijk, aan marktpartijen moet worden overgelaten. De overheid dient zich terughoudend op te stellen indien partijen zonder regulering en controle dezelfde resultaten kunnen bereiken. Zij waren van mening dat het algemeen verbindend verklaren van een door betrokken ondernemingen vastgestelde overeenkomst over een verwijderingsbijdrage, mede ter voorkoming van concurrentievervalsing, de bereidheid om een verwijderingsstructuur op te zetten een belangrijke impuls zou kunnen geven.

De leden van de CDA-fractie vroegen welke instrumenten de regering, naast een op basis van de Wet milieubeheer mogelijk in te stellen terugname- en herverwerkingsplicht, ten dienste kunnen staan om een verwijderingsstructuur alsnog te realiseren indien de door het bedrijfsleven opgezette structuur faalt.

Graag zouden de leden van de CDA-fractie van de regering vernemen of de invoering van de houderschapsbelasting essentieel is voor de in te voeren verwijderingsstructuur.

2. Inhoud van de regeling

De leden van de fractie van de VVD brachten naar voren, dat het instrument van Algemeen verbindend verklaren, in zijn algemeenheid, ernstige (negatieve) economische en/of verstarrende gevolgen kan hebben. Slechts daar waar het zogenaamde «goede doelen» betreft kan dit instrument, en dan nog met grote terughoudendheid, overwogen worden. Zij vroegen de regering dan ook alsnog uitvoerig te argumenteren waarom het algemeen verbindend verklaren van verwijderingsbijdragen tot de zogenaamde «goede doelen» wordt gerekend. Tevens vroegen zij of eventuele andere afspraken binnen convenanten ook voor algemeen verbindend verklaren in aanmerking kunnen komen.

Meer in het algemeen vroegen de leden van de fractie van de VVD waarom de regering in voorkomende gevallen niet koos voor een wettelijke regeling (wet in formele zin of een algemene maatregel van bestuur) in plaats voor het algemeen verbindend verklaren van afspraken waarbij niet alle betrokkenen in een groep of bedrijfstak zijn vertegenwoordigd; soms wellicht zelfs om hele valide redenen niet zijn betrokken. Een wet of algemene maatregel van bestuur waarborgt een democratische, rechtszekere procedurele totstandkoming, hetgeen niet of nauwelijks het geval is bij het algemeen verbindend verklaren. Het algemeen verbindend verklaren leidt per saldo tot een vorm van groepsdwang en algemene binding zonder de wettelijke waarborgen, in tegenstelling tot een wet of algemene maatregel van bestuur. De leden van de VVD-fractie vroegen een reactie op deze aanmerkingen van juridische en staatsrechtelijke aard. Zij vroegen de regering verder of een mogelijkheid van algemeen verbindend verklaren niet zou (kunnen) leiden tot het einde van de convenanten-structuur, omdat het bedrijfsleven de gevaren van een onwettelijke afspraak tot algemeen verbindend verklaren wellicht onaan-

vaardbaar of onwenselijk vindt. Eén «vervelend precedent» zou het bedrijfsleven kopschuw kunnen maken voor het voortzetten van het convenanten-beleid. Los van deze meer principiële opmerkingen, hadden de leden van de VVD-fractie nog enkele vragen en opmerkingen die meer specifiek ingingen op de tekst van het voorliggende wetsontwerp.

Deze leden vroegen de regering of in het licht van artikel 30 van het EG-verdrag en de jurisprudentie ter zake van de rule of reason het volgende waar gemaakt kan worden: De algemeen verbindend verklaring is noodzakelijk om «free riders» uit te sluiten; het uitsluiten van «free riders» is noodzakelijk om te verzekeren dat iedereen meedoet; dat iedereen in de branche betaalt aan de verwijdering is noodzakelijk om de nationale verwijderingsinfrastructuur in stand te houden; het instandhouden van een nationale verwijderingsinfrastructuur is noodzakelijk vanuit milieubeschermingsoogpunt. Zij merkten op dat de aanname, dat het instandhouden van een nationale afvalverwijderingsstructuur door de rule of reason gedekt wordt, niet onomstreden is en vroegen de regering dan ook of al de eerder genoemde schakels noodzakelijk zijn en of niet met minder ingrijpende instrumenten kan worden volstaan. Wat, als iemand zijn zaakjes zelf goed regelt? Gaat van het algemeen verbindend verklaren geen belemmering uit voor het zelf ontwikkelen van een recyclingsstructuur door bepaalde bedrijven, omdat toch al een verwijderingsbijdrage moet worden betaald? Met andere woorden: stimuleert deze regeling niet het afwikkelings(afkoop-)denken in plaats van innovatie?

De leden van de VVD-fractie stelden vast dat de regering geen mogelijkheid tot ingrijpen heeft indien de omstandigheden ten aanzien van de verwijderingsstructuur zich tussentijds wijzigen. Treedt er geen strijd op met de rule of reason indien – door bijvoorbeeld efficiency-verbetering – de bijdrage hoger wordt dan noodzakelijk om de verwijderingsstructuur in stand te houden?

Deze leden vroegen of in concrete gevallen het algemeen verbindend verklaren geen strijd oplevert met bestaande EG-richtlijnen. In hoeverre kunnen ook anderen dan de producent (bijvoorbeeld de importeur) tot afdracht van de verwijderingsbijdrage worden verplicht; maken de richtlijnen afvalstoffen en toxische/gevaarlijke stoffen dit mogelijk? Indien dit niet mogelijk is, hoe wordt de bijdrage dan geheven over geïmporteerde producten?

Tot slot vroegen de leden van de VVD-fractie in hoeverre ook producten bestemd voor de export vallen onder een eventuele algemeen verbindend verklaring. Hoe wordt dit onderscheid dan gemaakt? Hoe kijkt de regering in het algemeen aan tegen de verantwoordelijkheid van exporteurs voor de geëxporteerde producten, wanneer die in het buitenland in de afvalfase terecht komen?

De leden van de fractie van GroenLinks hadden met instemming kennis genomen van het wetsvoorstel. Zij waren van oordeel dat de mogelijkheid om verwijderingsbijdragen algemeen verbindend te verklaren een belangrijk instrument is om continuïteit van door branches op te zetten verwijderingsstructuren te verzekeren. Zij zagen in dit voorstel een uitbreiding van de mogelijkheden om invulling te geven aan de producenten-verantwoordelijkheid. Zij hadden wel enkele opmerkingen en vragen bij de inhoud van het voorliggende wetsvoorstel.

De leden van de fractie van GroenLinks plaatsten vraagtekens bij de strekking van artikel 15.37, eerste lid. Zij vroegen welke de overwegingen waren om de mogelijkheid tot het indienen van een verzoek te beperken

tot organisaties die wat betreft de gezamenlijke omzet een belangrijke meerderheid vormen van diegenen die betreffende stof, preparaat of ander produkt invoeren of op de markt brengen. Bij de beoordeling van een dergelijk verzoek dient het belang van het tot stand brengen en houden van een goede verwijderingsstructuur voorop te staan volgens de leden van de GroenLinks-fractie. Zij waren van mening dat de in artikel 15.37, eerste lid, opgenomen beperking het algemeen verbindend verklaren van verwijderingsbijdragen kan verhinderen in situaties waar deze wel gewenst is. Deze situatie kan zich voor doen in geval een substantieel deel van de markt wordt bediend door één producent dan wel importeur die, om welke reden dan ook, niet wenst deel te nemen aan een gezamenlijk systeem van verwijdering. Indien de resterende aanbieders een gezamenlijk systeem van verwijdering op wensen te zetten en een verzoek tot algemeen verbindend verklaring van de verwijderingsbijdrage indienen, zou dit verzoek bij het van kracht worden van het voorliggende wetsvoorstel geweigerd moeten worden. De leden van de fractie van Groenlinks vroegen daarom of de in artikel 15.37, eerste lid, opgenomen restrictie gewenst is. Overigens onderkenden zij dat bij de beoordeling van een verzoek tot algemeen verbindend verklaren het marktaandeel van de indieners wel een rol zal moeten spelen.

De leden van de fractie van het CDA wezen er op dat van de bevoegdheid om tot algemeen verbindend verklaring over te gaan alleen gebruik wordt gemaakt als onder andere het verzoek daartoe gedaan wordt door degenen die qua omzet een belangrijke meerderheid vormen van de totale marktomzet. De regering beoordeelt op basis van artikel 15.37 wanneer hiervan sprake is. Zij vroegen waarom bij de beoordeling ook het aantal betrokken ondernemingen als criterium een rol speelt.

Op pagina twee van de memorie van toelichting wordt opgemerkt dat er sprake zal moeten zijn van een dekkingsgraad van de gezamenlijke omzet van circa 75% en dat tevens gekeken zal worden naar het aantal ondernemingen dat de produkten op de markt brengt. De leden van de fractie van D66 wilden weten op welke wijze het aantal ondernemingen bepalend zal zijn bij de inwilliging van een verzoek.

De leden van de fractie van de PvdA vroegen waarom van een zo ruime dekkingsgrond (circa 75%) van de vertegenwoordigende organisaties wordt uitgegaan. Is een percentage van ruim 50% niet voldoende om tot actie te komen?

Deze leden vreesden dat het hoge percentage leidt tot een zeer langzame totstandkoming van de beoogde verwijderingsstructuur.

Deze leden vroegen hoe de beoordeling zal plaatsvinden als geen organisatiestructuur aanwezig is, maar enkele grote producenten c.q. importeurs toch een verzoek indienen?

Deze leden vroegen of bij andere algemeen verbindend verklaringen zoals bij CAO's, ook wordt uitgegaan van een dergelijk percentage?

Deze leden vroegen bij welke produktgroepen op korte termijn een verzoek op grond van artikel 15.36 is te verwachten. Tevens wilden deze leden weten of ook in internationaal verband mogelijkheden zijn te verwachten, zodat dergelijke wetgeving ook in bijvoorbeeld Duitsland en België zou kunnen gaan gelden. Zij zagen hierin ook een oplossing voor het slepende probleem van de langere-termijn-oplossing voor het oliehoudende scheepsafval.

De leden van de fractie van de PvdA misten in de memorie van toelichting enige aandacht voor de positie van de consument, die waarschijnlijk deze bijdrage moet gaan betalen. Hoe wordt erop toegezien dat de bijdrage niet te hoog zal worden?

Hoe geschiedt de voorlichting aan de consument, zowel bij instelling van de verwijderingsbijdrage als bij de ontheffing en uitwerking?

Deze leden vreesden dat bij een ontheffing de duidelijkheid voor de consument zou gaan verdwijnen. Zij verzochten hier extra aandacht aan te besteden. Als bijvoorbeeld één automerk een ontheffing zou krijgen, dan is de doorzichtigheid van de totale structuur voor de consument verdwenen.

De leden van de SGP-fractie hadden met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel terzake van de verwijderingsbijdragen. Deze leden achtten het opnemen van regelgeving in de Wet milieubeheer met betrekking tot verwijderingsbijdragen wenselijk met het oog op een zo doelmatig mogelijke verwijdering van afvalstoffen. Zij constateerden dat door dergelijke regelgeving uitwerking wordt gegeven aan het beginsel «de vervuiler betaalt». Deze leden konden zich vinden in het feit dat dit wetsvoorstel aan de ondernemer voldoende ruimte laat om gezamenlijk verwijderingsstructuren voor afvalstoffen op te zetten en te beheren. Daarmee wordt ten principale recht gedaan aan de verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven. De betuigde instemming nam echter niet weg dat er op bepaalde punten vragen gerezen waren.

De leden van de SGP-fractie constateerden dat een beslissing op het verzoek tot het algemeen verbindend verklaren van een overeenkomst over een verwijderingsbijdrage binnen zestien weken door de regering genomen dient te worden. Naar aanleiding hiervan vroegen zij nader welke extra werklast – en daarmee samenhangend: welke kosten – er met de uitvoering van dit wetsvoorstel op het ministerie wordt gelegd. In dit verband vroegen deze leden of het geen aanbeveling verdient om in artikel 15.39 de mogelijkheid tot verlenging van een besluit, genomen krachtens artikel 15.36, eerste lid, op te nemen. Deze leden stelden dat hiermee wordt voorkomen dat bij ongewijzigde omstandigheden de gehele procedure van het verzoek tot algemeen verbindend verklaren van een overeenkomst over een verwijderingsbijdrage dient te worden doorlopen. Tevens vroegen voornoemde leden of meer inzicht gegeven kan worden in de te verwachten belasting voor het bedrijfsleven. Welke extra kosten zijn er, naast de heffing, voor de ondernemer gemoeid met de uitvoering van dit wetsvoorstel, zo vroegen deze leden.

Het lid van de fractie van de RPF vroeg om een nadere beschouwing over het besluit van de regering om, ondanks een daartoe strekkende opmerking van de Raad van State, in de wet geen aanduiding op te nemen met betrekking tot de mogelijke inhoud van een algemene maatregel van bestuur ex artikel 15.36. Dit lid was er vooralsnog niet van overtuigd dat het opnemen in de wettekst van de onderwerpen, als genoemd in paragraaf 2b, de flexibiliteit van de regelgeving onaanvaardbaar zou beperken.

De leden van de GPV-fractie stelden op een enkel onderdeel een nadere toelichting op prijs. Allereerst was het deze leden opgevallen dat, op aangeven van de Raad van State, de rol van de Minister van Economische Zaken in de wet zelf wordt neergelegd, anders dan in de oorspronkelijke tekst was voorzien. Aangezien de Raad van State zijn voorstel terzake niet heeft beargumenteerd vroegen deze leden waarom de minister deze suggestie heeft gevolgd. Nu immers het wetsvoorstel interdepartementaal vooroverleg verplicht voorschrijft moet rekening worden gehouden met verschillen van inzicht en tijdverlies. Het ware beter om dit zoveel mogelijk te voorkomen. Kortom, wat verzet zich er tegen om uitsluitend de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer bevoegd te verklaren?

De leden van de GPV-fractie vroegen op welke wijze en door welke

instantie een onderneming, die een ontheffing gekregen heeft op grond van art. 15.38 lid 1, wordt gecontroleerd. Tevens wilden zij weten wat de betekenis is van de mededeling dat van de bevoegdheid ex. artikel 15.39 om een algemeen verbindend verklaring in te trekken slechts met grote terughoudendheid gebruik zal worden gemaakt. Als dit de bedoeling is, behoort dit dan niet in de formulering van de wettekst tot uitdrukking te komen? Vervolgens vroegen zij wat een terughoudende toepassing betekent wanneer op grond van internationale verplichtingen tot intrekking wordt verplicht (lid 2, onder c). Ook ten aanzien van de eerste grond (lid 2, onder a) geldt dat essentiële gegevens juist of onjuist zijn verstrekt. Welke afwegingsruimte heeft de minister dan nog? Voorts waren zij bezorgd over de mogelijke gevolgen voor ondernemingen die een verwijderingsbijdrage betalen en zich op een gegeven moment geconfronteerd zien met een intrekking van een besluit tot algemeen verbindend verklaring. Zij vroegen of ondernemingen eenvoudig terug zouden kunnen vallen op een andere wijze van afvalstoffenverwijdering.

De leden van de fractie van de PvdA gaven, evenals de Raad van State, de voorkeur aan het opnemen in de wet van onderwerpen die in ieder geval in een overeenkomst moeten worden opgenomen.

De leden van de SGP-fractie stelden vast dat het onderhavige wetsvoorstel voorziet in de mogelijkheid om een overeenkomst over een bijdrage aan de financiering van een verwijderingsstructuur voor afvalstoffen verplicht te stellen voor een ieder die een bepaald produkt, preparaat of een bepaalde stof in Nederland invoert of op de markt brengt. Met zoveel woorden wordt in de memorie van toelichting gezegd dat de verplichting om bij te dragen in de financiering van een verwijderingsstructuur niet kan rusten op degene die een dergelijk produkt exporteert of doorvoert. Deze leden stelden vast dat dit wetsvoorstel zich in feite beperkt tot produkten, preparaten en stoffen, die in het afvalstadium terecht zijn gekomen. Deze leden vroegen of het de bedoeling van de wetgever kan zijn dat degenen die een dergelijk produkt, preparaat of stof in Nederland produceren en vervolgens exporteren geheel buiten deze regeling zouden vallen. Zij merkten op dat het afvalbeleid in de eerste plaats gericht dient te zijn op het stimuleren van preventie en hergebruik van afvalstoffen, ook die afvalstoffen die al tijdens het productieproces vrijkomen. Op grond van het integraal ketenbeheer dienen eventuele «lekken» in het productieproces vermeden te worden. Zouden voor het ontstaan van afvalstoffen tijdens het productieproces ook geen bijdragen geheven moeten worden voor de financiering van een verwijderingsstructuur? Graag zouden deze leden over dit punt meer duidelijkheid willen hebben.

De leden van de SGP-fractie vroegen of in de ons omringende landen plannen of voornemens bestaan om de verwijdering van afvalstoffen middels door het bedrijfsleven zelf opgezette en beheerde structuren gestalte te geven. Deze leden vroegen tevens wat de gevolgen zouden kunnen zijn voor de concurrentiepositie van de Nederlandse ondernemer, indien in de ons omringende landen op dit punt nauwelijks of geen regeling bestaat.

De leden van de CDA-fractie onderschreven het uitgangspunt van de regering dat van het vaststellen van een verwijderingsbijdrage geen concurrentievervalsing mag uitgaan van geïmporteerde goederen ten opzichte van hier te lande geproduceerde goederen. Wel vroegen zij hoe de regering dit denkt te voorkomen. Hoe denkt de regering het innen van de verwijderingsbijdrage te realiseren indien particulieren auto's invoeren, zo vroegen zij.

Het lid van de fractie van de RPF vroeg om nader in te gaan op de vraag of en in hoeverre vastgesteld kan worden of een verwijderingsbijdrage leidt tot concurrentievervalsing of discriminatie van geïmporteerde versus hier geproduceerde producten, of wanneer van onnodige beperking van de mededinging sprake zou kunnen zijn. Dit te meer waar een gebruikersbijdrage, die algemeen verbindend is verklaard, door het opwerpen van een hogere drempel om de betreffende branche te betreden haast per definitie de mededinging (enigszins) beperkt.

De leden van de fractie van het CDA herinnerden er aan dat de toetsing van het verzoek door de regering betrekking zal hebben op de verwijderingsstructuur, op het beheer van de geïnde gelden en op de hoogte van de verwijderingsbijdrage. Deze leden vroegen of de hoogte van het bedrag wel in de toets betrokken zou moeten worden. De branche zelf zal in deze toch een evenwicht in de hoogte van de bijdrage bereiken, zo redeneerden zij. Beter ware het te toetsen of de branche gelijk vertegenwoordigd is en of het besluitvormingsproces correct verloopt.

Met betrekking tot de te innen bedragen moet wel duidelijk zijn dat eventueel niet ingezette gelden niet voor andere doelen gebruikt worden dan waarvoor ze bedoeld zijn. Wordt dit aspect in de toets betrokken, zo vroegen deze leden.

Aangezien het succes van een verwijderingsstructuur ook in sterke mate afhankelijk is van de hoogte van de verwijderingsbijdrage, vroegen de leden van de CDA-fractie of de regering, ondanks de Europese regelgeving terzake, geen mogelijkheden ziet om ontheffing te verlenen van zowel de BTW-plicht als de BPM-heffing.

De leden van de CDA-fractie zouden graag vernemen in welke situatie het denkbaar wordt geacht dat bijvoorbeeld distributeurs van een bepaald product een overeenkomst over een verwijderingsbijdrage zouden sluiten.

De regering verwacht geen wijziging in de onderlinge concurrentiepositie tussen de betrokken bedrijven. De leden van de fractie van de PvdA wezen erop dat deze uitkomst afhankelijk is van de wijze waarop de verwijderingsbijdrage wordt vastgesteld. Zo zal een gelijk bedrag per auto de procentuele prijsverhouding verschillend maken.

Het bedrijfsleven sprak de wens uit de verwijderingsbijdrage als een soort BTW door te kunnen berekenen. De regering geeft echter aan dat een dergelijke wijze van doorberekenen op gespannen voet staat met het mededingingsbeleid. De leden van de fractie van D66 wilden graag een nadere toelichting hierop en vroegen of hetzelfde geldt voor van overheidswege vastgestelde verwijderingsstructuren.

Het lid van de fractie van de RPF vroeg waarom juist een BTW-achtige opzet van de verwijderingsbijdrage op gespannen voet op staan met het mededingingsbeleid c.q. artikel 85 van het EEG-verdrag en dus kennelijk de mededinging onnodig zou beperken.

De leden van de fractie van GroenLinks vroegen of het niet gewenst is om in artikel 15.38, eerste lid, nader te omschrijven wat onder gelijkwaardige verwijdering wordt verstaan dan wel hieraan aandacht te besteden in de schriftelijke stukken. Thans blijft onduidelijk welke criteria bij het beoordelen van de gelijkwaardigheid door de regering gehanteerd zullen worden.

Op verzoek van de Raad van State is nader geregeld dat een ontheffing van de algemeen verbindende overeenkomst ook ambtshalve kan worden gewijzigd of ingetrokken. Het lid van de fractie van de RPF vroeg welke meerwaarde deze bepaling heeft en in welke omstandigheden deze in de praktijk betekenis kan hebben.

De leden van de fractie van de PvdA vroegen waarom in artikel 15.39, eerste lid, een termijn van ten hoogste vijf jaar wordt voorgesteld. Zij merkten op dat er geen mogelijkheid voor verlenging in het wetsvoorstel staat. Zij meenden dat de verwijderingsstructuur langer dan vijf jaar mee zal moeten gaan en dat er ook na vijf jaar behoefte zal blijven bestaan aan een regeling voor de hele bedrijfstak.

3. Internationale aspecten

De leden van de fractie van D66 waren benieuwd of reeds in andere landen met vergelijkbare systemen ervaring is opgedaan en of hier resultaten van bekend zijn.

De leden van de CDA-fractie pleitten voor daadwerkelijk EG-beleid met betrekking tot het tot stand brengen van verwijderingsstructuren voor diverse afvalstoffen. De leden van de CDA-fractie zouden graag vernemen of wordt verwacht dat de Europese Commissie terzake nog met voorstellen zal komen.

De leden van de fractie van de PvdA vroegen of de regering er nu zeker van is dat de EG-commissie geen bezwaren zal maken op grond van artikel 30 of op grond van artikel 85 van het EEG-Verdrag.

Op pagina negen van de memorie van toelichting wordt opgemerkt dat het duidelijk zal zijn dat een besluit tot algemeen verbindend verklaren van een overeenkomst over een verwijderingsbijdrage alleen genomen zal worden als er geen twijfel bestaat over de verenigbaarheid met het gemeenschapsrecht. De leden van de SGP-fractie vroegen of uit deze passage moet worden afgeleid dat een algemeen verbindend verklaring als bedoeld in dit wetsvoorstel niet per definitie verenigbaar is met het gemeenschapsrecht.

4. Handhaving

De leden van de fractie van de PvdA vroegen of de overheid, als vertegenwoordiger van het algemeen belang, of belanghebbende derden ook de mogelijkheid hebben de civielrechtelijke handhaving te gebruiken.

De voorzitter van de vaste Commissie voor het Milieubeheer,
Van Rijn-Vellekoop

De griffier van de Commissie,
Verschoor